

Mạc Cửu huyền tích diễn ca

ISSN: 2734-9195 14:49 29/10/2025

Danh thần ấy, Quốc công Mạc Cửu / Bậc tiền hiền trấn thủ Tây Nam / Một tay
gầy dựng giang san / Hà Tiên lãnh thổ bạt ngàn mệnh mông.

Theo tác giả Vân Phong khái lược (1)

Mạc Cửu và công cuộc khẩn hoang

Hà Tiên một cõi giang san

Danh lam thắng tích phong quang lưu truyền.

Năm Tân Hợi (1671), thiếu niên Mạc Cửu

Rời Trung Hoa, cư trú Cao Miên

Tha phương gặp được đất lành

Quốc vương nồng hậu cơ duyên tạo phùng.

Vua cảm đức hiếu trung thần phục

Bổng lộc ban chúc phúc công hầu
Y theo sở nguyện thỉnh cầu
Giao vùng đất mới đỡ đầu mở mang.

Lại còn được thưởng ban phẩm trật
Chúc Ốc Nha coi sóc trong ngoài
Sớm hôm đốc sức miệt mài
Dựng xây sự nghiệp an bày muôn dân.

Việc cai trị chia phân rõ rệt
Mạc Cửu lo người Việt người Hoa
Bà con Khơ-me vẫn là
Do người thủ lĩnh xứ nhà trông coi.

Đất Man Khảm không thôi chiêu mộ
Dân tứ phương hội ngộ sinh nhai
Suốt trong những tháng năm dài
Tự do giao dịch mỗi ngày phồn vinh.

Để “tiểu quốc” thái bình thịnh trị
Mạc Cửu liền trang bị đạo tâm
Noi gương tiền bối gieo mầm
Lập chùa thờ Phật bốn chăm cội lành.

Thỉnh Sư sãi tịnh thanh giới hạnh
Khuyên bảo dân chân chánh làm ăn
Giảng Phật pháp, giải kinh văn
Hiếu cùng cha mẹ, nghĩa nhân với người.

Chẳng mấy chốc khắp nơi quần tụ
Đất Phương Thành gồm đủ sắc dân
Phát huy bảy xóm cận lân
Giao lưu làng xã xa gần thông thương.

Ra chính sách thiện lương nhu nhuyễn
Cấp đất đai cải tiến điền nông
Việc thu thuế, nhẹ như không
Giúp người lao động vững lòng tăng gia.

Tạo điều kiện nhà nhà sản xuất
Tặng thưởng quà tùy mức giỏi giang
Ruộng nương ngày một chỉnh trang
Dẫn nguồn nước ngọt mùa màng bội thu.

Mở sòng bạc lấy xâu thuế má
Ngân sách càng dư dả dự phòng
Đầu tư quân sự tiên phong
Giữ gìn bờ cõi non sông Phương Thành.

*Dẫu ưu thế cạnh tranh thương mại
Việc quốc phòng e ngại Xiêm La
Sợ khi thế sự can qua
Dân tình ly loạn sơn hà nguy nan.*

*Nước Cao Miên lại đang yếu thế
Quân Xiêm La như thế lũ tràn
Khắp nơi binh lính nghênh ngang
Triều đình thất thủ tan hoang cửa nhà.*

*Riêng Mạc Cửu vượt qua tai ách
May mắn nhờ khí phách kiên cường
Vua Xiêm rộng lượng mến thương
Khuyên ông ở lại tìm phương điều đình.*

Lúc Xiêm La nội tình bất ổn

Mạc Cửu liền bỏ trốn về quê
Hà Tiên trắng nước đề huề
Gió theo mây bạc bay về núi xưa.

Rút kinh nghiệm hai mùa lâm chiến
Và tránh điều binh biến về sau
Mạc Cửu ngỏ ý trưng cầu
Mong tìm giải pháp bền lâu thanh bình.

Cuộc đất này định hình thương cảng
Thích hợp nghề buôn bán làm ăn
Những mong bá tánh bình an
Mạc gia vui cảnh thanh nhàn chốn đây.

Có mưu sĩ hiến bày kế sách
Muốn vững bền chỉ cách này thôi:
Theo phò chúa Nguyễn xưng tôi
Non sông kết lại nhập đôi san hà.

Nơi Phú Xuân, Chúa ta chấp nhận
Sắc phong người khai trấn Hà Tiên
Tổng binh Mạc Cửu tôi hiền
Cơ đồ tự trị cõi riêng một vùng.

Dòng họ Mạc tận trung chúa Nguyễn
Việc trong ngoài cầu viện số dân
Minh quân lương tướng tương thân
Việt Nam một dải định phân chủ quyền.

Hà Tiên trấn tuốt miền quan ải
Xa triều đình nên phải đảm đương
Nhờ ơn mưa móc xót thương
Thuận duyên hợp cảnh tự cường liệu lo.

Ngọc Cửu Hào tước do vua đặt
Ghi công người hiến đất Hà Tiên
Từ đây nhẹ gánh ưu phiền
Dựa nương chúa Nguyễn an yên giấc nồng.

Danh thần ấy, Quốc công Mạc Cửu
Bậc tiền hiền trấn thủ Tây Nam
Một tay gầy dựng giang san
Hà Tiên lãnh thổ bạt ngàn mệnh mông.

Theo gương sáng cha ông đi trước
Gốc thiện tâm phải được vun bồi
Lấy điều đạo nghĩa ở đời
Kính tin nhân quả Phật trời tổ tiên.

Xây Tam Bảo am thiền tặng mẹ
Gìn đạo nhà giữ lễ tiền nhân
Mái chùa che chở muôn dân
Nếp quê bình dị tinh thần tổ tông.

Tại Lũng Kỳ bên sông huyền ảo
Mạc Cửu cho kiến tạo Già lam
Sau khi sinh được trưởng nam
Công tử Thiên Tích siêu phàm tài hoa.

Người kế tục nghiệp nhà họ Mạc
Gây tiếng vang kinh ngạc khắp nơi
Văn chương võ nghệ tuyệt vời
Nhân từ đức hạnh sáng ngời sử xanh.

Khi Mạc Cửu công thành danh toại
Có trưởng nam tài giỏi kế thừa
Duyên đời dứt mối dây dưa
Quay lưng từ biệt nắng mưa hồng trần.

Ất Mão niên (1735) theo chân tiên đế
Tám mốt (81) năm cuộc thế phong sương
Vuông tròn sứ mệnh cang thường

Góp công mở cõi đất phương Nam này.

*Biển vùng đất đầm lầy rừng rú
Thành trung tâm trù phú phong nhiêu
Thuyền buôn cập bến dập dìu
Khắp Đông Nam Á thấy điều tới lui.
Tạo cảm hứng buồn vui coi nhẹ
Người kế thừa mạnh mẽ vươn xa
Hà Tiên vẫn vật âu ca
Một thời vang bóng sơn hà cõi thơ.
Với truyền thống tôn thờ cái đẹp
Người Hà Tiên nề nếp hiền hoà
Tự trong tâm khảm mọi nhà
Thành hoàng Bốn cảnh chính là Mạc Công.*

*Phật giáo đồ tở lòng trân quý
Mạc Tổng binh Cư sĩ thuần thành
Xây chùa mộ đạo tu hành
An dân hộ quốc đức lành lưu phương.*

*Đây xứ thơ văn vương hoài niệm
Màu thời gian còn điểm nét xưa
Thăng trầm bao nổi gió mưa
Hà Tiên hoa gấm bốn mùa xinh tươi.*

Tác giả: **Tâm Chơn** - San Jose, tháng 10/2025

Chú thích:

1) Dẫn thơ từ bài viết “Cư sĩ Mạc Cửu và vùng đất hoang sơ thành thương cảng sầm uất” của Thích Vân Phong đăng trên Tạp chí nghiên cứu Phật học điện tử ngày 21/06/2025.

<https://tapchinghiencuuphathoc.vn/cu-si-mac-cuu-va-vung-dat-hoang-so-thanh-thuong-cang-sam-uat.html>